

ТОГТООЛ

2025 оной декабриин 25

№ 804

Улаан-Үдэ хото

**«Мэдээсэлэй нийгэм» гэхэн Буряад Уласай
Гүрэнэй программа тухай» гэхэн Буряад Уласай Засагай газарай
2013.03.22-ой № 146 тогтоолдо хубилалта оруулха тухай**

«Буряад Уласай гүрэнэй програмнуудые зохёон хараалха, бээлүүлхэ, саг үргэлжэ адаглан шалгаха Гурим баталха тухай» гэхэн Буряад Уласай Засагай газарай 2023.07.13-най № 400 тогтоолтой, Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуули ёһоной шиидхэбэриие хүсэндөө байһан хуули ёһонуудтай зохилдуулхын тула Буряад Уласай Засагай газар иигэжэ **т о г т о о н о**:

1. Буряад Уласай Засагай газарай 2013.03.22-ой № 146 тогтоолоор (Буряад Уласай Засагай газарай 2013.06.25-най № 324, 2014.06.10-най № 267, 2015.01.16-най № 6, 2015.05.22-ой № 258, 2015.09.17-ной № 456, 2015.12.18-най № 622, 2016.03.01-нэй № 71, 2017.01.18-най № 18, 2017.08.24-нэй № 427, 2017.12.21-нэй № 603, 2018.08.10-най № 443, 2019.05.17-ной № 245, 2020.02.14-нэй № 75, 2020.07.23-най № 443, 2021.03.19-нэй № 102, 2021.06.04-нэй № 287, 2022.06.01-нэй № 317, 2022.06.21-нэй № 369, 2022.12.06-най № 760, 2023.07.03-най № 383, 2023.08.29-нэй № 502, 2024.01.18-най № 30 тогтоолнуудай найруулгаар) баталагдаһан «Мэдээсэлэй нийгэм» гэхэн Буряад Уласай Гүрэнэй программада хубилалта оруулха, 1 – 3 бүлэгүүдыень иигэжэ найруулха:

**«1. Буряад Уласай тоо оньһоной эдэй засагай халбариин мүнөө үесн
байдал сэгнэлгэ**

Мэдээсэлэй арга зүйнүүд можо нютагай эдэй засаг хүгжөөхэ ба тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга боломжо олгодог, стратегическэ хүгжэлэй үндэһэ һуури болодог ба эдэй засагай гол халбаринуудта, гүрэнэй хүтэлбэрилгын, гүрэниие хамгаалалгын, гүрэнэй аюулгүй байдал хангалгын, хуули журам сахиха халбаринуудта ударидалгын эмхидхэлнүүдэй таһаршагүй хубинь болодог.

«Оросой Холбоото Уласай тоо оньһоной эдэй засаг» гэхэн үндэһэн программа, мүн тэрэшэлэн «Мэдээнүүдэй эдэй засаг ба гүрэнэй тоо оньһоной талаар хубилалга» гэхэн үндэһэн түсэл бээлүүлгэ болон тэдэнэй бүридэлдэ ородог нютаг можын түсэлнүүдые, мүн бусад холбоото уласай тусхай зорилготой программануудые бээлүүлгэ хадаа Буряад Уласта хэлхээ холбооной оршон хангалгын байгуулга эршэтэйгээр хүгжөөлгэ хангадаг.

Оросой Холбоото Уласай 2030 он ба ерээдүйн 2036 он хүрэтэр хугасаада Оросой Холбоото Уласай хүгжэлтын үндэһэн зорилгонуудай нэгэн гэжэ тодорхойлогдохон тоо оньһоной хубилалгын шатада Буряад Улас хадаа тоо оньһо эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлжэ байһан можо нютагуудай нэгэн болоно. Энэ шэглэлээр туйлалтанууд гэхэдэ:

- «Засаг даргын тоо оньһото самбар» гэхэн түсэлдэ хабаадалга. Буряад Улас 2025 оной июлиин байдалаар 28 туршалгын можо нютагуудай тоодо орожо, сагайнгаа байдалаар даалгабаринуудай болон дүнгүүдые бээлүүлгэ хинаха арга олгодог энэ байгуулга нэбтэрүүлхэ талаар түрүү зэргэдэ ябана;

- гүрэнэй туһа хангамжануудай үзүүлэлгэдэ тоо оньһо нэбтэрүүлгэ. Буряад Уласта гүрэнэй туһа хангамжануудые бодото байдалһаа уламжалан үзүүлхэ хэрэгтэ гол анхарала хандуулагдана. Жэшэнь, «Гэр бүлын гэшүүнэй хойноһоо харууһалалга» гэхэн хангамжа зохёогдоод, бүхы гүрэн дотор дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Энэ арга туһа хангамжануудые үзүүлхэ болзор 30% бага болгожо, хэрэгтэй баримта бэшэгүүдэй тоо бага болгоһон байна;

- Хэмэл оюун ухаа нэбтэрүүлгэ (саашадаа - ИИ). «Буряад Уласай гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудые үзүүлхэ талаар олон һалбарита түб» гэхэн гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаан (саашадаа - МФЦ) хонходолгонуудые болбосоруулха талаар хэмэл оюун ухаанай оньһон аргууд эдэбхитэйгээр хэрэглэгдэдэг, энэнь оператор мэргэжэлтэй ажалшадай тоо үсөөрүүлхэ зуураа асуултануудые болбосоруулха арга түргэн болгоо. Тэрэшэлэн хэмэл оюун ухаан эмнэлгын һалбарида эмшэдэй шийдхэбэринүүдые абалгы дэмжэхэ арга боложо, эмнэлгын һалбарида хэрэглэдэнэ;

- оюун ухаанай унаа тээбэрийн байгуулга. Улаан-Үдэдэ датчигууд автомашинын ябадал шэнжэлдэг, светофоруудые автомат түхэлөөр гуримшуулдаг. Энэ байгуулгын ашаар хотын харгын хойшолон 15% доошолоо.

Буряад Уласта мэдээсэлэй болон холбоо харилсаанай арга зүйнүүдые хэрэглэлгэ (саашадаа - ИКТ) - гүрэнэй тон шухала эдэй засагай болон нийгэмэй һалбарида «тоо оньһоной болбосорол» бээлүүлхэ зорилготой гүрэнэй хүтэлбэрилгын һалбариин тоо оньһоной хубилалтын гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно.

2020-2022 онуудай үйлэ хэрэгүүд бүхыдөө эдэй засагта, илангаяа мэдээсэлэй болон теле-харилсаанай арга зүйнүүдэй хэлтэстэ сэхэ нүлөө

үзүүлээ. Эдэй засагай бүхы халбаринуудта шэнэ хорон хамшаг болохо (COVID-19) халдабарита үбшэнэй үүсхэхэн хубилалтанууд хэлхээ холбооной операторнуудай ажалда хүдэлмэридэ хайн нүлөө үзүүлэ, тэдэниие хүдэлмэрийн онол арга олон янза болгохо, мэдээсэлэй трафик дамжуулха хүсэ шадал дээшэлүүлхые баадхаа, энэнь зайда ажал ябуулха эршэ хэдэн дахин дээшэлүүлээ.

«Мэдээсэлэй оршон хангалгын байгуулга» гэхэн холбоото уласай түсэлэй хэмжээндэ Буряад Уласай дэбисхэртэ 2019 онһоо 2021 он болотор хугасаада нийгэмэй удха шанартай объектнуудые хурдан түргэн мэдээнүүдэй сүлжээндэ холбохо талаар ажал ябуулагдаа. Гурбан жэлэй туршада улас дотор нийгэмэй удха шанартай 1067 объектнууд Интернет сүлжээндэ холбогдоо, тэрэ тоодо: 320 фельдшерско-акушерскэ пунктнууд, юрэнхы болбосоролой 301 эмхи, соёлой 219 объект, 156 хүдөө һууринуудай захиргаанууд, түймэр саралгын 54 эмхинүүд, шүүгшын 4 газар, 6 өөрөө ябадаг машинануудай болон янзын техникын оньһон хэрэгсэлэй байдал шалгаха гүрэнэй хиналтын 6 албан газарнууд болон сагдаагай участково 7 пунктнууд.

Буряад Уласта 2024 оной дүнгүүдээр «Бүхы айлнуудай тоодо үргэн хэмжээнэй интернет сүлжээнэй холбоотой айлнуудай хуби» гэхэн харуулалта 95,4 процентдэ хүрөө, энэнь Оросой дунда зэргын хэмжээнһээ 5,6 хубяар (89,8 процент) ехэ болоо. Гэхэ зуура «Баталагдаһан эрилтэнүүдэй ёһоор, үргэн хэмжээнэй интернет сүлжээнэй холбоондо нийгэмэй удха шанартай объектнуудэй хуби» гэхэн харуулалта 100,0 хубида хүрөө.

«Тоо оньһоной гүрэнэй хүтэлбэри» гэхэн нютаг можын түсэл бээлүүлгын хэмжээндэ, тэрэшэлэн Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2022.04.11-нэй № 837 захирамжаар баталагдаһан гүрэнэй болон нютаг можын туһа хангамжануудай диилэнхи олониинь эрхэтэдэй хубиин хабаадалгагүйгөөр долоон хоногой 7 үдэр таһалгаряагүй сүүдхын 24 часай туршада үзүүлэлгэдэ дамжан орохо Гол бодомжые бээлүүлгын түсэб-графигай ёһоор, Буряад Уласай нийгэмэй удха шанартай гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудай Нэрэ тоолборидо оруулагдаһан нийгэмэй удха шанартай бүхы 87 туһа хангамжанууд албан сахим түхэлдэ оруулалга хангагдаа. Холбоото уласай мэдээсэлэй байгуулгын хүсөөр, тэрэ тоодо хүдөө һууринуудые оруулалсан, нийгэмэй удха шанартай туһа хангамжануудые үзүүлдэг Буряад Уласай гүйсэдхэхы засагай болон нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн бүхы зургаанууд Интернет холбоотой болонхой.

Буряад Уласай Толгойлогшын Захиргаан болон Буряад Уласай Засагай газар (Тоо оньһоной хүгжэлтын хороон) 2023 -2024 онуудай хугасаада нийгэм олоной удха шанартай туһа хангамжануудай нэрэ тоолборидо ороогүй, тон эрилтэ ехэтэй 10 туһа хангамжанууд нюдөөрөө харалгын туһа хангамжануудай конструкторай сахим түхэлдэ оруулагдаһан байна.

Сэрэгэй үйлэ хэрэгүүдтэ татагдаһан эрхэтэдые болон тэдэнэй гэр бүлэнүүдые дэмжэхэ хэмжээ ябуулгануудай хэмжээндэ 2023 оной ноябрь нарада «Гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудай (үүргэнүүдэй) ниитэ нэгэн портал» (саашадаа- ЕПГУ) гэхэн холбоото уласай гүрэнэй мэдээсэлэй байгуулгада «Сэрэгэй үйлэ хэрэгүүдтэ татагдаһан эрхэтэдые болон тэдэнэй гэр бүлын гэшүүдые дэмжэлгэ» гэхэн туһа хангамжада манай улас холбогдоо.

ЕПГУ хэрэглэлгэтэйгээр сахим түхэлөөр олондо нийгэмэй удха шанартай гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудые үзүүлэлгы хангалгын хэмжээн 2024 ондо тогтоогдоһон хэмжээнэй 4,42 баллда хүрэнэ байна.

Нийгэмэй удха шанартай олониитын туһа хангамжануудые үзүүлхэ тухай мэдүүлгэнүүдые абаха талаар мэдэлдэнь байһан мэдээсэлэй байгуулгануудые нэгэдүүлхэ хүдэлмэри дүүргэгдэбэ.

Оросой Холбоото Уласай нютаг можонуудай гүрэнэй засагай зургаануудта, нютагай засагай байгууламжануудта, элүүрые хамгаалгын, болбосоролой, хотын хүтэлбэрийн болон барилгын, ниитын унаа тээбэрийн халбаринуудай эмхинүүдтэ 2024 ондо «Тоо оньһоной болбосорол» гэхэн харуулалта түсэблэгдэһэн хэмжээнэй 78,9 хуби хүрэтэр дүүргэгдээ.

«Холбоото уласай удха шанартай онсо хамгаалагдадаг байгаалиин дэбисхэрнүүдтэ оршодог агнуурийн нөөсэ баялигһаа, мүн Оросой Холбоото Уласай Улаан номдо оруулагдаһан хүн тэжээлтэ амитад болон шубуудһаа гадуур агнуурийн нөөсэ баялиг олзоборилхо зүбшөөл үгэлгэ» гэхэн гүрэнэй туһа хангамжа үзүүлэлгэдэ мэдээнүүдэй данса хэрэглэжэ, албан хоорондын сахим оньһото харилсаанай шэнэ түхэлдэ шэлжэн оролго бээлүүлэгдээ.

Болбосоролой харилсаануудта хабаадагшадай нютаг можонуудай мэдээнүүдэй дансанууд гүрэнэй эмхи зургаанай ниитэ нэгэн порталда тодорхойлогдоһон мэдээнүүдые харуулхын, мүн «Минии хургуули» гэхэн холбоото уласай байгуулгада оруулхын тула дэлгээгдээ.

Эмшэндэ бэшүүлжэ орохын түлөө «Эмшэндэ үзүүлхэ бэшэгэй бүридхэл» гэхэн нютаг можын мэдээсэлэй оньһон нэбтэрүүлэгдээ.

Оньһото харилсаанай шэнэ түхэлдэ шэлжэн оролгоһоо уламжалан, албан хоорондын оньһото харилсаанай байгуулгын аргуудые (саашадаа - СМЭВ) хэрэглэн, 6 албанай мэдээсэлэй байгуулгада холбоото уласай засагай зургаануудтай албан хоорондын харилсаанай 62 хуушарһан оньһото албануудые ашаглалгаһаа болюулха талаар ажал ябуулагдаа.

Гүрэнэй туһа хангамжануудай холбоото уласай тобьёгой тоо оньһоной дүримүүдые Зохёон байгуулагшатай хамта гурбан албан газарай мэдээсэлэй байгуулгы нэгэдүүлхэ ажал дүүргэгдэбэ.

2022 оной октябрь нараһаа МФЦ-Улана гэхэн оньһото зүбшэлэгшэ уласай ажаһуугшадта туһаламжа үзүүлжэ эхилээ.

Улана хадаа оюун ухаанай оньһото туһалагша юм. Тэрэнэй нэрэ онсо

өөрсэ, уласай ниислэл Улаан-Үдэ хототой холбоотой. Онһото зүбшэлэгшэ үдэр хүнигүй баримта бэшэгэй бэлэн болоһон байдал шалгах, хүлээн абалгада бэшүүлгэдэ туһалха, МФЦ-гэй таһагуудай ажалай саг мэдэхэ болон бусад асуудалнуудта харюусаха хэрэгтэ туһалха.

Дуугардаг туһалагша нэбтэрүүлгэ хадаа операторай харюу үгэхэ дунда зэргын хүлээлгын саг 1 минута 19 секундһээ 30 секунд болотор хороһон, хонходолго дүүргэхэ хэмжээн 86 хубиһаа 97 хуби болотор нэмэгдэһэн байна.

Гадаадаһаа эдлэл оруулалгын бээ дааһан байдал хангах талаар оролдолгонуудай хэмжээндэ Буряад Уласай Засагай Газарай мэдэлдэ байһан эмхи зургаануудай гурба мянган шууданай хайрсагууд олондо нээлтэтэй байһан шууданай хангалгануудһаа орон доторой CommuniGate Pro гэхэн харилсаа холбооной платформо руу шэлжүүлэгдэбэ. Тус түсэл болбосоролой, эмнэлгын, соёлой, тамирай болон бусад эмхи зургаанууды Буряад Уласай Засагай газарай ниитэ мэдэлэй албан ёһоной сахим хаягуудаар хангаһан байна.

Кибераяулгүй байдал хангахын тула Буряад Уласай гүйсэдхэлгын засагай зургаануудта санкци мэтэ хэһээлтын хэмжээ абаһан эрхэ байдалда эдэй засагай халбаринуудай тогтууритай ажал ябуулга хангах талаар албан хоорондын штабай «Олониитын аюулгүй байдал ба кибер-аюулгүй байдал» гэхэн ажалай бүлэг байгуулаа. 2024 ондо 146 гаран добтололгонуудта сохилто хэгдээ, 300 хүндүүлхэй байдал усадхагдаа, 161 таагүй ушар элирүүлэгдэжэ, шийдхэгдэһэн байна.

Компьютерэй добтололгын хойшолонгууды элирүүлхэ, һэргылхэ, усадхаха талаар гүрэнэй байгуулгада (саашадаа - ГосСОПКА) мэдээсэлэй хэрэгсэлнүүды холбохо хүдэлмэри эмхидхэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ ГосСОПКА гэхэн гүрэнэй байгуулгада гүрэнэй мэдээсэлэй 25 байгуулганууд холбогдонхой байна.

Мэдээсэлэй талаар аюулгүй байдал ба түхэрээн сүүдхын туршада ашаглалга хангах талаар Буряад Уласай гүйсэдхэлгын засагай зургаануудай, Буряад Уластахи нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай, мүн тэдэнэй харьяата эмхинүүдэй албан ёһоной сайтнууды «Госвебтэ» оруулха хүдэлмэри дүүргэгдээ. 2022-2024 онуудай хугасаада албан ёһоной сайтнуудай мэдээнүүд шэлжүүлэгдэһэн байна:

- нютагай засагай өөһэдын хүтэлбэрийн – 282;
- юрэнхы болбосоролой эмхи зургаануудай (һургуулийн) - 467;
- һургуулийн урда тээхи болбосоролой эмхинүүдэй (хүүгэдэй сэсэрлигүүд) - 323;
- эмнэлгын эмхинүүдэй – 50.

Гүрэнэй нюуса болодоггүй, олониитэдэ хүргэхөөр бэшэ, хизаарлагдамал мэдээсэл аршалха талаар ажал хүдэлмэри зохилдуулхын тула Буряад Уласай Толгойлогшын Захиргаанай болон Буряад Уласай Засагай газарай ба Буряад Уласай бүхы 23 нютагай засагай аймагуудай (тойрогууд), хотын тойрогуудай хоорондо мэдээсэлэй талаар харилсан

хүдэлхэ хэлсээнүүд баталагданхай.

Гэхэтэй хамта 2022 оной эхиндэ гадаада болон дотоодын эдэй засагай хүгжэлтын эрхэ байдалай хубилалта харилсаа холбооной халбарида нүлөө үзүүлээ, хаеын ерээдүйдэ энэ нүлөөнийнь бүри дээшэлхэ гэжэ хүлээгдэнэ.

Мүнөө үеын оршон хангалгын байгуулгын хүгжэлгэ ба шэнэдхэн байгуулга уласай дэбисхэртэ ажаһуугшадай бүхы бүлэгүүдтэ зайн галай хэлхээ холбооной туһа хангамжануудые үзүүлхэ зохистой эрхэ нүхэсэл байгуулха, хотын болон хүдөөгэй ажаһуугшадта мэдээсэлэй сүлжээндэ адли тэгшэ орохо арга боломжо олгохо, тоо оньһоной талаар хангалгын илгаа доошолуулха байна.

Ниигэмэй-эдэй засагай халбарида, гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ ба олзын хэрэг эрхилэлгын халбарида мэдээсэлэй арга зүйнүүдые нэбтэрүүлгэ үргэлжэлүүлэгдэхэ, энэнь хүдэлмэрийн бүтээсэ ба ажабайдалай шанар дээшэлүүлгэдэ нүлөөлхэ, эдэй засагай халбари бүхэндэ оньһон хэрэгсэлнүүдые нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэрийн ба хүтэлбэрилгын үйлэ хэрэгүүдые ябуулха хүдэлмэрийн ашаг үрэ ба гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые дээшэлүүлхэ байна. Мэдээсэлэй арга зүйнүүд хадаа элүүрые хамгаалгын, болбосоролой, эрдэм ухаанай, соёлой халбаринуудта, аюулгүй байдал хангалгада, үйлэдбэридэ, хүдөө ажахыда, мүнгэн хангай ба унаа тээбэрийн халбарида үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Гэхэтэй хамта тоо оньһоной талаар хубилалтын шэнэ эршэ ганса уласай бэшэ, харин хүнэй болон бүхыдөө ниигэмэй олоной мэдээсэлэй байдалда аюул ушаруулха забдана. Мүнөө сагта гэмтэ хэрэг ябуулгануудай дүрбэдэхи бүхэнийнь мэдээсэлэй болон холбоо харилсаанай арга зүйнүүдые хэрэглэн үйлэдэгдэнэ, тэдэнэй диилэнхи хубинь гар утаһа, Интернет сүлжээ, тоосолгын пластик картануудые хэрэглэн хэгдэнэ.

Мүн ажаһуудалай кибер-гэмтэ ябадалнуудай тоо олошорно гэжэ тэмдэглэгдэнэ, тэрэ тоодо ажаһуугшадай хубийн мэдээнүүдые алдагдалга болоно, энэнь өөрынгөө ээлжээндэ мэхэлэгшэдэй ажаһуугшадые мэхэлхэ, тэдэнэй этигэл найдабариие буруу тээшэнь хэрэглэхэ, мүн тоо оньһоной үйлэшэлгэнүүдэй муу болгохо үрэ дүнтэй хэрэгсэл болоно. Кибер-гэмтэ ябуулгануудтай тэмсэхын тула гүрэнэй, олзын хэрэг эрхилэлгын болон ажаһуугшадай хоорондо аюулгүй, ашаг үрэтэй харилсаанай эрхэ байдал гүрэнэй хэмжээндэ байгуулха шухала байна.

Гол шэглэлнүүдэй нэгэн хадаа хари гүрэнэй программын хангамжаһаа дулдыданги бэшэ байдалтай болохо ба гүрэнэй дотоодын программын хангамжада бушуу түргэн баашаг үрэтэйгөөр шэлжэн оролго болоно. Хашаһан хаһан эрилтэнүүдые харша гүрэнүүдэй табиһан эрхэ байдалда программын талаар гадаадын хангамжаһаа халажа, өөһэдыгөө энэ талаар гүйсэд хангажа шадаха болохо гээшэ Оросой Холбоото Уласай бээ дааһан байдал ба аюулгүй байдалай хүгжэлтын лаб хангалта болоно.

Мүнөөнэй оршон байдалда мэдээсэлэй аюулгүй байдал хангаха

гээшэ түрүү шэглэлнүүдэй нэгэн болоно. Гол бэрхэшээлнүүд гэхэдэ: кибер-гэмтэ хэрэгүүдэй олошоролго, тус халбарид ажаллаха мэргэжэлтэдэй дуталдалга, гүрэн дотор программын талаар хангамжа зохион хараалха ба нэбтэрүүлхэ ажал удаанаар бээлүүлэгдэнэ.

2. «Мэдээсэлэй нийгэм» гэхэн Буряад Уласай гүрэнэй программа бээлүүлхэ талаар гүрэнэй бодолгын булюу анхарал хандуулагдаха шэглэлнүүд ба зорилгонууд.

Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын « 2030 он болотор ба 2036 он болотор хугасаада Оросой Холбоото Уласай хүгжэлтын үндэһэн зорилгонууд тухай» гэхэн 2024.05.07-ной № 309, «Оросой Холбоото Уласай үндэһэтэнэй аюулгүй байдалай холын хараатай зорилго тухай» гэхэн 2021.07.02-ой № 400, «Оросой Холбоото Уласай Мэдээсэлэй аюулгүй байдалай бодолго баталха тухай» гэхэн 2016.12.05-най № 646 зарлигуудаар, «Буряад Уласай нийгэмэй-эдэй засагай хүгжэлтын холын бодолтой зорилго тухай» гэхэн 2019.03.18-най оной № 360-VI Буряад Уласай хууляар, 2024.12.20-ной №12 Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын дэргэдэхи холын хараатай хүгжэлтын болон үндэһэтэнэй түсэлнүүдэй талаар Зүблэлэй президиумай гэшүүдэй заочно аргаар дуугаа үгэхэ протоколоор баталагдаһан «Эдэй засаг ба гүрэнэй тоо оньһоной талаар хубилалга» гэхэн үндэһэн түсэлөөр ба холын хараатай түсэллэлгын бусад баримта бэшэгүүдэй дүримүүдые хараада абан, «Мэдээсэлэй нийгэм» (саашадаа - программа) гэхэн Буряад Уласай Гүрэнэй программын булюу талын шэглэлнүүд тодорхойлогдоо:

- гүрэнэй туһа хангамжануудай шанар ба тэдэниие үзүүлхэ арга боломжо дээшэлүүлгэ;
- мэдээсэл дуулаха шата ба тоо оньһоной болбосорол дээшэлүүлгэ;
- мүнөө үеын мэдээсэлэй, теле-харилсаанай болон тоо оньһоной арга зүйнүүдые хэрэглэлгэтэйгээр уласай эдэй засагай арга боломжонуудые хүгжөөлгэ;
- эрхэтэдэй мэдээсэл абаха эрхые хангалга;
- хүн зоние, нийгэмые ба гүрэниие дотоодын болон гадаадын мэдээсэлэй аюулһаа хамгаалалга;
- хэмэл оюун ухаанай хүгжэлтэ.

1. 2030 он болотор эдэй засагай болон нийгэмэй талаар гол халбаринуудта, тэрэ тоодо элүүрые хамгаалгада, болбосоролдо, гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ «тоо оньһоной болбосоролой» шата 100 процентдэ хүргэхэ.

2. 2030 он болотор Оросой программын талаар хангамжа хэрэглэлгы 95 процентдэ хүрэтэр дээшэлүүлхэ.

3. 2030 он хүрэтэр олониитын нийгэмэй удха шанартай туһа хангамжануудай 99 хубиень сахим аргаар хангаха.

4. Захиргаанай ажалда һаад усадхаха ба сахим аргаар үзүүлэгдэдэг

туха хангамжануудай шанараар хананги байлга дээшлүүлхын тула эдэй засагай болон нийгэмэй халбарид байгуулагдаһан тоо оньһоной платформонууд дээрэ үндэһэлһэн, ажаһуугшадтай харилсаанай тоо оньһоной хангамжануудыг үргэнөөр бээлүүлхэ.

5. Мэдээсэлэй ба теле-харилсаанай оршон хангалгын байгуулга хүгжөөхэ.

Мэдээсэлэй арга зүйнүүдэй халбарид нютаг можын түсэлнүүдыг дэмжэхэ хэмжээндэ Буряад Уласай гүйсэдхэлгын засагай зургаануудай олондо үзүүлдэг нийгэмэй удха шанартай туха хангамжануудай, Буряад Уласта үзүүлэгдэдэг нютагай засагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай нютагай засагай туха хангамжануудай, Буряад Уласта албан газарай мэдээсэлэй байгуулануудаар үзүүлэгдэдэг бюджетэй эмхи зургаануудай туха хангамжануудыг олошоруулха талаар хүдэлмэри ябуулагдана:

- мүнөө үеын хугасаада Буряад Уласай гүйсэдхэлгын засагай зургаануудыг мэдээсэлэй талаар хангалгын улсасай тоо баримтануудай нөөсэ дансада мэдээсэл тушааха талаар туһаламжа үзүүлэлгэ;

- ажаһуугшадые нийгэмэй талаар хамгаалгын мэдээсэлэй байгуулгын программно-аппаратна комплекс шэнэлхэ ба һайжаруулха талаар ажал ябуулга;

- гүрэнэй мэдээсэлэй системэнүүдыг, мүн Буряад Уласай Засагай газарай оньһото оршон хангалгын байгуулга эмхидхэхэ, шэнэлхэ, даган нэбтэрүүлхэ талаар эмхи зургаануудай (эмхинүүдэй) туха хангамжануудыг (хүдэлмэринүүд) үзүүлэлгэ.

Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2021.10.06-най № 2816-р захирамжаар баталагдаһан Оросой Холбоото Уласай нийгэмэй-эдэй засагай хүгжэлтын 2030 он хүрэтэрхи үүсхэлнүүдэй нэрэ тоолборин ёһоор, Буряад Уласта булюу анхарал хандуулха үүсхэлнүүд гэхэдэ:

- Интернеттэ шэлжүүлгэ;

- онлайн аргын гүрэнэй туха хангамжанууд;

- баримта дансануудай сахим эрьесэ.

3. Программа бээлүүлхэ талаар гүрэнэй хүтэлбэрилгын зорилгонууд ба тэдэниие ашаг үрэтэйгөөр шийдхэхэ арганууд.

«2030 он хүрэтэрэдэй засагай болон нийгэмэй талаар гол халбаринуудай, тэрэ тоодо элүүрыг хамгаалгада болон болбосоролдо, мүн гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ «тоо оньһоной болбосоролой» шатада хүрэлгэ» гэхэн зорилго бээлүүлхын тулада иимэ зорилгонууд хараалагдана:

Болбосоролой халбарин тоо оньһоной талаар хубилалта;

Элүүрыг хамгаалгын талаар тоо оньһоной хубилалта;

Хотын оршон тойронхи байдалай талаар тоо оньһоной хубилалта;

Унаа тээбэрийн болон логистикын тоо оньһоной хубилалта;

Гүрэнэй хүтэлбэрилгын талаар тоо оньһоной хубилалта.

«Оросой программын талаар хангамжа хэрэглэлгын хубиин дээшлүүлхэ» гэхэн зорилго туйлахын тула иимэ зорилто хараалагдана:

ИТ – шийдхэбэринүүдэй талаар эмхинүүдэй эрилтэ Оросой ИТ-

һалбариин хангалга.

2030 он болотор сахим түхэлөөр олондо үзүүлэгдэхэ нийгэмэй удха шанартай ниитын туһа хангамжануудай хубиие дээшэлүүлгэ» гэхэн зорилго бэелүүлхын тула иимэ зорилтонууд хараалагданхай:

гүрэнэй туһа хангамжануудые үзүүлхэ, гүрэнэй үүргэнүүдые дүүргэхэ хэрэгүүдые гүрэнэй засагай гүйсэдхэлгын зургаануудай, нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн болон эмхинүүдэй тоо оньһоной аргада оруулалга;

«Гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудай (үүргэнүүдэй) нэгэдхэмэл портал» гэхэн холбоото уласай гүрэнэй мэдээсэлэй байгуулга хэрэглэн, эрхэтэдэй гүрэнэй болон нютагай засагай хангалтануудые сахим түхэлөөр абалгые урмашуулга;

Буряад Уласай дэбисхэртэ гүрэнэй хүтэлбэрилгын болон гүрэнэй туһа хангамжануудые үзүүлэлгын һалбаринуудта, тэрэ тоодо ажаһуугшадай ашаг туһада, хубиин олзын хэрэг эрхилэгшэдые оруулалсан, тоо оньһоной арга зүйнүүдые ба платформын шийдхэбэринүүдые нэбтэрүүлгэ;

гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудые үзүүлэлгын шанар һайжаруулга ба бултанда хүргэхэ арга үргэдхэлгэ;

Мүнөө үеын мэдээсэлэй болон холбоо харилсаануудай арга зүйнүүдые хэрэглэжэ, Буряад Уласай гүрэнэй засагай гүйсэдхэлгын зургаануудай ажал ябуулгын ашаг үрэ дээшэлүүлгэ.

Захиргаанай хүдэлмэридэ һаад ушаруулха зүйлнүүдые усадхаха, сахим аргаар үзүүлэгдэдэг туһа хангамжануудай шанараар хананги байлгые дээшэлүүлхын тула эдэй засагай болон нийгэмэй һалбаринуудта байгуулагдаһан тоо оньһоной байгуулгануудта үндэхэлэн, ажаһуугшадтай харилсаха тоо оньһоной онол аргуудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэг хангалга» гэхэн зорилго бэелүүлхын тула, иимэ зорилтонууд хараалагдана:

гүрэнэй болон нютагай засагай туһа хангамжануудые болон тоо оньһоной хангамжануудые үзүүлэлгын ушараар оршон хангалгын байгуулга хүгжөөлгэ, тэрэ тоодо уридшалан гү, али мэдүүлгэ бариһан хүнүүдэй сэхэ шууд хандаһан ушарта;

нэгэдхэмэл тоо оньһоной байгуулгын мэдээнүүдтэ үндэхэлэн, шийдхэбэри абаха дэмжэлгын байгуулгатай гүрэнэй засагай зургаануудай нэгэ түхэлтэй шийдхэбэринүүдые бэелүүлгэ;

гүрэнэй хүтэлбэрилгын мэдээсэлэй байгуулгада оруулагдаһан мэдээсэл олоной хэрэглэхэ байдал хангалга.

«Мэдээсэлэй болон теле-харилсаанай оршон хангалгын байгуулга хүгжөөлгэ» гэхэн зорилго бэелүүлхын тула иимэ зорилтонууд хараалагдана:

тоо оньһоной талаар хангалгын илгарал бага болгохо;

хүдөө нютагуудые ба нийгэмэй удха шанартай объектнүүдые хэлхэ холбооной мүнөө үеын туһа хангамжануудаар хангалга ба Интернет сүлжээнэй мэдээсэлэй болон теле-харилсаанай үргэн олониитэдэ хүргэхэ арга хангалга».

2. Тус тогтоол албан ёсоор хэвлэгдэхэн үдэрхөө хүсэндөө орохо.

**Буряад Уласай засагай
газарай Түрүүлэгшын
уялгануудые дүүргэгшэ**

В. Мухин

Толгойлогшын ба Засагай газарай Захиргаан түлэб бэлдээ
утаһан: 22-10-26, нэм. 206